

SXEDIO.FL7

1.9.1949: Ο ΚΙΤΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΣΥΖΗΤΕΙ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΜΕ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ. Η ΕΘΝΑΡΧΙΑ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΑΚΕΛ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΟΗΕ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Τις επιτυχίες του Ελληνικού Στρατού στον εμφύλιο πόλεμο στην Ελλάδα που οδήγησε σε νίκη του Ελληνικού Στρατού επί των ανταρτών επιθεώρησε ο Μητροπολίτης Κιτίου Μακάριος, ο οποίος είχε την ευκαιρία μάλιστα να συναντηθεί και με επισήμους της Ελλάδας κατά τη διάρκεια επίσκεψης του στην Αθήνα και την Κωνσταντινούπολη και να γνωρίσει από κοντά τις σκέψεις τους γύρω από το Κυπριακό ενόψει της άφιξης του νέου Κυβερνήτη Ράιτ.

Ο Κιτίου Μακάριος πήγε στην Αθήνα την 1η Σεπτεμβρίου 1949, δηλαδή δυο μέρες ουσιαστικά από την ημέρα που σίγησαν τα πυροβόλα του ελληνικού στρατού και των ανταρτών.

Αποστολή του Μακαρίου δεν ήταν τίποτε άλλο παρά το Κυπριακό γι' αυτό και δεν έμεινε αδρανής,

Έτσι αφού είδε τον βασιλέα Παύλο και τον Έλληνα Πρωθυπουργό Αλεξ. Διομήδη έδωσε συνεντεύξεις στις οποίες ανέλυε την κατάσταση στην Κύπρο.

Σε συνέντευξη του στο Αθηναϊκό "Βημα" είπε ο Μητροπολίτης Μακάριος για τον αγώνα της Εθναρχίας, σύμφωνα με την εφημερίδα:

" Ο Κυπριακός λαός, -μας τονίζει- εμμένει αδιάλλακτος εις τη γραμμήν που εχάραξεν η Εθναρχία. Ουδεμία νόθος λύσις πλην της ενώσεως είναι δυνατόν να γίνη δεκτή, δεν γνωρίζομεν τας διαθέσεις της Κυβερνήσεως της Μεγάλης Βρετανίας, αλλά αι διαθέσεις του Κυπριακού λαού είναι ο καθ' οιονδήποτε τρόπον τερματισμός της εκκρεμότητος αυτής. Η Αγγλία αντί ικανοποιήσεως του δικαίου πόθου του Κυπριακού λαού, προσέφερεν εις αυτόν ένα

σύνταγμα. Αλλά το σύνταγμα αυτό απερρίφθη διότι ως πιστεύομεν τούτο δεν είναι τίποτε άλλο παρά απλούν ψιμμίθιον εις τας ρυτίδας, τας οποίας εχάραξαν 70 χρόνια δουλείας και δεν είναι τίποτε άλλο παρά στάχτη στα μάτια του φιλελευθέρου, κόσμου που παρακολουθεί τον τίμιον αγώνα μας. Εμείς εν ουδεμιά περιπτώσει θα έλθωμεν εις παζαρεύματα με την αγγλικήν Κυβέρνησιν, δι' οιονδήποτε σύνταγμα με μικράς ή μεγάλας ελευθερίας και δεν θα δεχθώμεν ποτέ ανταλλάγματα εις βάρος της εθνικής μας υποθέσεως. Θα συνεχίσωμεν διά παντός μέσου και τρόπου τον αγώνα μας μέχρι του ευτυχούς τέρματος.

Σε ερώτηση για το νέο Κυβερνήτη ο Μακάριος είπε:

"Ο λαός της Κύπρου βλέπει και τον νέον Κυβερνήτην ως τον εκπρόσωπον της ξένης βίας. Εχει δε την πεποίθησιν ότι δεν θα έχη καλυτέραν τύχην του αποτυχόντος προκατόχου του. Δεν μισεί βεβαίως ο κυπριακός λαός την φίλην και σύμμαχον της Ελλάδος Αγγλίαν. Μισεί όμως την δουλείαν και παρακολουεί με πολλήν λύπην του την μονόπλευρον αυτήν αγγλοελληνικήν φιλίαν. Ακούομεν πολλές φορές ότι η Κύπρος παραμένει απαραίτητος διά τους Άγγλους λόγω της γεωγραφικής της θέσεως, η οποία είναι κατάλληλος ως ναυτική και αεροπορική βάση. Δεν εξετάζομεν κατά πόσον είναι κατάλληλος η Κύπρος ως βάση διά την Αγγλίαν. Καλυτέρα όμως βάση είναι η φιλία του Κυπριακού λαού και όχι η γεωγραφική θέσις της Κύπρου. Διότι η Αγγλία δεν έχει να ωφεληθεί τίποτε χρησιμοποιούσα μεν ως βάση την Κύπρον αλλ' αντιμετωπίζουσα την εχθρότητα του Κυπριακού λαού".

Ο Κιτίου Μακάριος είπεν ότι όλοι στην Κύπρο ακολουθούσαν την ενωτική γραμμή. Είπε σαν ρωτήθηκε για το θέμα:

"Η Αριστερά παράταξις μέχρι προ ολίγου καιρού ήτο κεκηρυγμένη υπέρ της αυτοκυβερνήσεως της Κύπρου από τινος όμως ακολουθεί την αδιάλλακτον γραμμήν υπέρ της ενώσεως και αυτή η μεταστροφή οφείλεται κατά την αντίληψιν μας, εις οδηγίας

ληφθείσας έξωθεν".

Στις **11** Σεπτεμβρίου ο Μητροπολίτης Κιτίου τέλεσε την θεία λειτουργία στον ιερό ναό Αγίας Ειρήνης όπου είχε διατελέσει σαν διάκονος για πέντε χρόνια πριν μεταβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες για σπουδές και σε κήρυγμά του αναφέρθηκε και πάλι στον αγώνα για την ένωση:

"Η Κύπρος είναι αποφασισμένη να αγωνισθή μέχρι τέλους δι' Ένωσιν με την Ελλάδα και δεν είναι διατεθειμένη να δεχθή συζήτησιν διά σύνταγμα ή ο,τιδήποτε άλλο αντάλλαγμα.

Η μόνη της επιθυμία είναι να ενωθή με τη μητέρα Ελλάδα, οσονδήποτε πτωχή και μικρά και αν είναι οιασδήποτε περιπετειάς και αν αντιμετωπίζη".

Ο Μακάριος μίλησε και για τον εμφύλιο πόλεμο και σύμφωνα με τον ανταποκριτή του "Εθνους" στην Αθήνα Δ. Χριστοφίδη:

"Ανεφέρθη εις τον σημερινόν νικηφόρον αγώνα του ελληνικού λαού κατά των υλιστικών και αντιχριστιανικών δυνάμεων του σλαβοκομμουνισμού και διακήρυξεν ότι η Ελλάς κατόρθωσε με την βοήθειαν του Θεού και τον ηρωϊσμόν των τέκνων της, ν' ανατρέψη την υποδούλωσιν της χώρας εις τας αντιθρησκευτικάς δυνάμεις και να μείνη πιστή εις τα εθνικά και χριστιανικά ιδανικά".

Ο Μητροπολίτης Κιτίου συναντήθηκε επίσης με τον Αρχιεπίσκοπο Σπυρίδωνα και στις **15** του ίδιου μήνα με τον Πρωθυπουργό Διομήδη.

Στη συνάντητη με τον Έλληνας Πρωθυπουργό συνόδευσε τον Κιτίου και ο ηγούμενος της Μονής Κύκκου Χρυσόστομος που πήγε μαζί του στην Αθήνα. Κατά τη συνάντηση συζητήθηκε και το Κυπριακό. Τίποτε δεν ανακοινώθηκε, αλλά η εφημερίδα "Καθημερινή" έγραψε ότι κατά τη συνάντηση ο Διομήδης υπεγράμμισε το ζωηρόν ενδιαφέρον της Ελληνικής Κυβερνήσεως και ολοκλήρου του Έθνους διά την εθνικήν αποκατάστασιν του Κυπριακού λαού, συγχρόνως δε εξέφρασε την πεποίθησιν ότι η σύμμαχος και φίλη χώρα, η οποία κατέχει σήμερα την ελληνικήν μεγαλόνησον, θα αναγνωρίση εν καιρώ την δικαίαν

αξίωσιν του ελληνικού πληθυσμού της μεγαλονήσου, όπως ενωθή μετά της μητρος Ελλάδος, διά να καταστήση περισσότερο ακαταλύτους τους στενούς δεσμούς της ελληνοβρετανικής φιλίας".

Στις **21** ο Μακάριος συναντήθηκε με τον βασιλέα Παύλο και αργότερα με τον υπουργό στρατιωτικών Παναγιώτη Κανελλόπουλο που τον προσκάλεσε να επισκεφθεί τη Βόρεια Ελλάδα.

Προηγουμένως όμως πήγε στη Κωνσταντινούπολη όπου επισκέφθηκε τον Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα και αργότερα επανήλθε στην Ελλάδα όπου πήγε στη Μακρόνησο όπου κρατούνταν αιχμάλωτοι αντάρτες και περιόδευσε τις πόλεις Κοζάνη, Καστοριά και Φλώρινα.

Επίσης επισκέφθηκε φυλάκια και θέσεις του ελληνικού στρατού στην περιοχή.

Στην επιστροφή του στην Αθήνα πριν αναχωρήσει για την Κύπρο ο Μητροπολίτης Μακάριος είχε ακόμη μερικές επαφές μεταξύ των οποίων και με τον Στρατάρχη πια Αλέξανδρο Παπάγο.

Στους δημοσιογράφους πριν ανέβη στο αεροπλάνο των Κυπριακών Αερογραμμών για να τον μεταφέρει στη Λευκωσία, δήλωσε στις **26** Οκτωβρίου ότι η επίσκεψη του στην Αθήνα αποτέλεσε για τον ίδιο "ψυχικόν λουτρόν" ιδιαίτερα δε η επίσκεψη του στο μέτωπο.

Είπεν ακόμα ότι έφευγε από την Αθήνα με τις καλύτερες εντυπώσεις:

"Όλαι αι τάξεις του λαού τάσσονται ανεπιφυλάκτως παρά το πλευρόν του αγωνιζομένου Κυπριακού λαού".

Στη Λευκωσία όμως ο Μητροπολίτης είχε πολλά να πει για όσα είδε, ιδιαίτερα στο μέτωπο στη Βόρεια Ελλάδα

"Η επίσκεψις μου εις την Ελλάδα ήτο δι' εμέ μία ευκαιρία να αναπνεύσω, επ' ολίγον ελεύθερον αέρα και να αισθανθώ εκ του πλησιον διά μίαν ακόμη φοράν τον παλμόν του ελληνικού Έθνους αγωνιζομένου μετά την συντριβήν του κομμουνιστικού συμμοριτισμού διά την ανσατήλωσιν των ερειπίων του, ανέκφραστος είναι ο

θαυμασμός μου διά τον ελληνικόν λαόν, ο οποίος μαχόμενος συνεχώς από ενέα ετών εναντίον του μαύρου και του Ερυθρού φασισμού, δεν ελύγισεν αλλ' εξήλθεν εκ του αγώνος νικητής και με ακμαίον το φρόνημα συνεχίζει υπερήφανος τον δρόμον της τιμής των μεγάλων πεπρωμένων του. Με τας νίκας του Εθνικού μας Στρατού το Κομμουνιστικόν μίasma δεν μολύνει πλέον την ελληνικήν πατρίδα και οι ολίγοι εναπομείναντες συμμορίται περιδεείς περιφέρουν το άθλιον σαρκίον των τήδε κακείσε, προσπαθούντες να διαρρεύσουν εις τα αλβανικά σύνορα.

Τα εκ του πολέμου ερείπια είναι βεβαίως πολλά, κατά την ολιγοήμερον περιδείαν μου ανά την Βόρειον Ελλάδα, διήλθον από χωρία κατά πάντα ηρημωμένα και εντελώς ακατοίκητα τα οποία είναι σιωπηλοί μάρτυρες του κομμουνιστικού οργίου. Οι ετοιμόρροποι τοίχοι των οικιών είναι κηλιδωμένοι ακόμη από επιγραφάς με κομμουνιστικά συνθήματα μαρτυρούσας ότι από εδώ πέρασαν οι βάρβαροι, απερίγραπτον δεν είναι το δράμα των επαναπατριζομένων συμμοριτοπλήκτων. Επανέρχονται ρακένδυτοι εις τα χωρία των, εκεί όπου κάποτε ανθούσεν η ζωή, διά να κλαύσουν επί των ερειπίων της ευτυχίας των και να εύρουν τας οικίας των χωρίς θύρας ή παράθυρα ή έπιπλα ή και μεταβληθείσας εις σωρόν λίθων, ως ανάθεμα υψωμένον κατά των απαιτίσεων εγκληματιών. Πιστεύω όμως ακραδάντως ότι από τα ερείπια αυτά γρήγορα θα υψωθή και πάλιν το εθνικόν Οικοδόμημα.

Ο αγών της ανοικοδομήσεως ήρχισεν ήδη και το σύνθημα του ειρηνικού συναγερμού διά την ανακοικοδόμησιν εδόθη, εις τον αγώνα αυτόν δεν πρέπει να υστερήση η Κύπρος. Καθήκον όλων μας είναι να προσφέρωμεν εκ του περρισεύματος και του υστερήματος μας ακόμη βοήθειαν προς τους πληγέντας αδελφούς μας. Μας δίδεται η ευκαιρία διά μίαν ακόμη φοράν να αποδείξωμεν διά του τρόπου αυτού, τον άρρηκτον δεσμόν μας με την Ελλάδα και ως γνήσια τέκνα της ελληνικής Μητρός, να εκφράσωμεν την αγάπην μας προς εκείνην, αγωνιζομένη διά την

ολοκληρώσιν της νίκης της".

Επιστρέφοντας στην Κύπρο ο Μητροπολίτης Κιτίου είχε κάτι το συγκεκριμένο στις βαλίτσες του: Μια μελέτη για τη διενέργεια δημοψηφίσματος στην Κύπρο υπέρ της Ένωσης.

Η ιδέα της διενέργειας ενός δημοψηφίσματος ήταν παλιά και είχε αναφερθεί κατά καιρούς. Στην Αθήνα όπου το συζήτησε με συνεργάτες της Εθναρχίας όπως ο Σάββας Λοϊζίδης και ο καθηγητής Δημήτριος Βεζανής κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η διενέργειά δημοψηφίσματος θα προωθούσε πολύ τον αγώνα του Κυπριακού λαού.

Ακόμα συζήτησαν και το ενδεχόμενο προσφυγής στα Ηνωμένα Έθνη. Ήταν οι πρώτες σκέψεις μιας τέτοιας διεθνούς προβολής του Κυπριακού από τους ίδιους τους κυπρίους. Ο Σωκράτης Λοϊζίδης έγραψε στο βιβλίο του "Ατυχη Κύπρος":

"Εις μίαν από τας περιπτώσεις που επεσκέφθη τας Αθήνας το **1949** (ο Μητροπολίτης Μακάριος) συντηνητήθημεν ένα πρωί επί της οδού Ομήρου **11** εις το γραφείον μου. Επωφεληθείς της παρουσίας και του φίλου μου Καθηγητού της νομικής Δημητρίου Βεζανή άρχισα αναπτύσσω τα συμπεράσματα των μελετών μου, πως θα μπορούσε το Κυπριακόν να φθάση και να συζητηθή εις τα Ηνωμένα Έθνη διά να δυνηθή ο Κυπριακός λαός, βάσει της αρχής της αυτοδιαθέσεως να καθορίση το μέλλον του. Τότε ο καθηγητής Βεζανής έρριψε την ιδέαν ότι εις τούτο θα εβοήθει και η διεξαγωγή ενός δημοψηφίσματος εις την Κύπρον. Συνεζητήσαμεν αμέσως την ιδέαν, παρεδέχθημεν αυτήν κατ' αρχήν, διότι μας παρείχε διεθνώς ένα σοβαρόν και αναμφισβήτητον επιχείρημα και κατελήξαμε εις τας προϋποθέσεις διεξαγωγής του. Επρεπε να κληθή η αγγλική διοίκησης να διεξαγάγη τούτο και εις άρνησιν της να οργανώση αυτό η Εθναρχούσα Εκκλησία. Επρεπε να διεξαχθή μεταξύ των ελληνοκυπρίων αποτελούν το το **82%** του πληθυσμού, διότι εθεωρείτο βέβαιον ότι οι Τουρκοκύπριοι θα ηκολούθουν τους Άγγλους και θα ηρνούντο συμμετοχήν. Θέμα επί του οποίου θα είχαν να αποφανθούν οι Ελληνοκύπριοι θα

ήταν αν επιθυμούν ή όχι να ενωθούν με την Ελλάδα".